

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાતની ઉચ્ચ ન્યાયાલય, અમદાવાદ ખાતે

આર/વિશેષ દિવાની અરજી નંબર ૭૪૪૨/૨૦૨૦ માં

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નંબર ૬૬૦/૨૦૨૦

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નંબર ૬૬૦/૨૦૨૦ માં

દિવાની અરજી (સ્ટે માટે) નંબર ૧/૨૦૨૦

મંજૂરી અને સહી માટે :

માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી વિક્રમ નાથ

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. બી. પારડીવાલા

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે?	હા.
૨	પત્રકારોને રીફર કરવામાં આવે કે નહીં?	હા.
૩	શું માનનીય ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની વાજબી નકલ જોવા માંગે છે?	ના.

૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના.
---	---	-----

બ્રધર ઈરફાન જમાલભાઈ કટારિયા મારફતે હસનભાઈ ઈસ્માઈલભાઈ કટારિયાના

પુત્ર ઈમરાન ઉર્ફે ઈમ્લો

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય

ઉપસ્થિતિ

અપીલકર્તા (ઓ) નંબર ૧ તરફે શ્રી ભુનેશ સી. રુપેરા (૩૮૯૬)

સામાવાળા (ઓ) તરફે નંબર ૧,૨,૩ શ્રી ચિંતન દવે, એજીપી

કોરમ: માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી વિક્રમ નાથ

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. બી. પારડીવાલા

તારીખ: ૦૭/૧૦/૨૦૨૦

મૌખિક ચુકાદો

(પીઈઆર : માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. બી. પારડીવાલા)

૧. લેટર્સ પેટન્ટ એક્ટની કલમ ૧૫ હેઠળની આ અપીલ રિટ અરજીના અસફળ રિટ અરજદાર (અટકાયત) ના કહેવા પર છે અને તેની વિરુદ્ધ નિર્દેશિત છે. આ અદાલતના વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે વિશેષ દિવાની અરજી નંબર ૭૪૪૨/૨૦૨૦ માં ૧૬/૦૮/૨૦૨૦ તારીખનો ચુકાદો અને આદેશ પસાર

કર્ચો હતો, જેના દ્વારા વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે રિટ અરજીને નકારી કાઢી હતી, જેથી ગુજરાત સમાજ વિરોધી પ્રવૃત્તિઓ નિવારણ અધિનિયમ, ૧૯૮૫ (ટૂંકમાં "અધિનિયમ ૧૯૮૫") ની કલમ ૩ (૨) હેઠળ તેની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને રાજકોટ જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા અહીં અપીલકર્તા સામે પસાર કરાયેલા નિવારક અટકાયતના આદેશની પુષ્ટિ કરી હતી, જેમાં અરજદારને અધિનિયમ ૧૯૮૫ની કલમ ૨ (સી) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત 'ખતરનાક વ્યક્તિ' તરીકે ઓળખાવ્યો હતો.

૨. વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે રિટ અરજીને નકારી કાઢતી વખતે આ રીતે નિરીક્ષણ કર્યું હતું:

"૬. અટકાયતના આદેશને કાળજીપૂર્વક અવલોકન કર્યા પછી, એવું લાગે છે કે અરજદારે જાહેર સ્થળે ફરિયાદી અને સાક્ષીઓને ધમકી આપીને ઘાતક હથિયારનો ઉપયોગ કર્યો છે.તે ત્રણેય ગુનામાં તલવાર સાથે મળી આવ્યો હતો.

૭. આમ, અટકાયતના આદેશ પરથી તે બહાર આવે છે કે અરજદારે જાહેર સ્થળે ફરિયાદી અને સાક્ષીઓને ધમકી આપીને ઘાતક હથિયારનો ઉપયોગ કર્યો છે અને અટકાયતની સત્તાને ધ્યાનમાં રાખીને તે માત્ર કાયદો અને વ્યવસ્થાના ઉદ્દેશ્યમાં જ નહીં પરંતુ જાહેર વ્યવસ્થાના ઉદ્દેશ્યમાં પણ પરિણમ્યું છે અને તેથી, મન લગાવીને સત્તાને અટકાવવાથી વ્યક્તિલક્ષી સંતોષ થયો છે, એવું ન કહી શકાય.વધુમાં, વ્યક્તિની અટકાયત તેને સજા આપવા માટે નથી પરંતુ ભવિષ્યમાં તેને આમ કરવાથી રોકવા માટે છે.અટકાયતનો આધાર તેના કૃત્ય દ્વારા સમાન રીતે કામ કરતી અટકાયતની સંભાવના માટે વાજબી સંભાવનાના અમલનો નોંધપાત્ર છે અને તેને આમ કરવાથી અટકાવીને અટકાવે છે.નિવારક

અટકાયતની શક્તિ એ વાજબી અપેક્ષાએ ઉપયોગમાં લેવાતી સાવચેતીની શક્તિ છે.તે અપરાધ સાથે સંબંધિત હોઈ શકે છે અથવા ન પણ હોઈ શકે.તે સમાંતર કાર્યવાહી નથી.કાયદો અને વ્યવસ્થાની સ્થિતિ અને જાહેર વ્યવસ્થાની સ્થિતિ વચ્ચે ખૂબ જ પાતળી રેખા હોય છે અને અમુક સમયે, કાયદો અને વ્યવસ્થાની સ્થિતિને લગતા વ્યક્તિના કૃત્યો જાહેર વ્યવસ્થાની સ્થિતિમાં ફેરવાઈ જાય છે.ગેરકાયદેસર રીતે ભેગા થવું અને તલવારથી સજ્જ અરજદારોનું વર્તન દર્શાવે છે કે વ્યક્તિની પ્રવૃત્તિ જાહેર વ્યવસ્થા અને શાંતિને ખલેલ પહોંચાડે તેવી શક્યતા છે.જો આવી વ્યક્તિ સમાજમાં મુક્તપણે ફરે છે, તો કોઈ પણ વ્યક્તિ શાંતિથી જીવી શકે નહીં.

૮. આ સંજોગોમાં, મારો મત છે કે અટકાયત અધિકારી દ્વારા સંતોષ વાસ્તવિક તથ્યો પર આધારિત છે અને તેમાં કોઈ હસ્તક્ષેપની જરૂર નથી.આ સંજોગોમાં, મારો મત છે કે હાલની અરજીને રદ કરવાની જરૂર છે અને આથી તેને રદ કરવામાં આવે છે અને સામાવાળા-અટકાયત અધિકારી દ્વારા પસાર કરાયેલા ૧૨/૦૫/૨૦૨૦ તારીખના અટકાયતના આદેશની કિંમત અંગે કોઈ આદેશ વિના પુષ્ટિ કરવામાં આવે છે.નિયમ નાબૂદ કરવામાં આવે છે.વચગાળાની રાહત, જો કોઈ હોય તો, તાત્કાલિક ખાલી કરવામાં આવે છે.”

૩. ઉપર ઉલ્લેખિત વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને આદેશથી અસંતુષ્ટ હોવાને કારણે, અપીલકર્તા (અટકાયત) હાલની અપીલ સાથે આ અદાલત સમક્ષ છે.

૪. અમે અપીલકર્તા વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી ભુનેશ સી. રૂપેરા અને રાજ્ય વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન એજીપી શ્રી ચિંતન દવેને સાંભળ્યા છે.

પ. રેકૉર્ડ પરની સામગ્રી પરથી એવું લાગે છે કે અટકાયત સત્તામંડળે ગોંડલ શહેર પોલીસ સ્ટેશનમાં અટકાયત કરાયેલા લોકો સામે નોંધાયેલા ચાર ફોજદારી કેસોને ધ્યાનમાં લીધા હતા.ડિટેનિંગ ઓથોરિટી દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલા ચાર કેસોમાંથી એક કલમ ૩૦૭,૧૪૩,૧૪૭ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ માટે સીઆર નંબર ૧-૬૪/૨૦૧૭ દ્વારા ૨૭/૦૫/૨૦૧૭ પર નોંધાયેલા પ્રથમ માહિતી અહેવાલના સંદર્ભમાં છે. ૧૪૮, ૧૪૯, ૫૦૬ (૨) આઈપીસી અને ગુજરાત પોલીસ અધિનિયમની કલમ ૧૩૫. એવું લાગે છે કે અટકાયત અધિકારી એવી ધારણા હેઠળ રહ્યા કે ઉપરોક્ત કેસ હજુ પાછા બાકી છે અને સંબંધિત અદાલત દ્વારા તારીખ ૨૮/૦૬/૨૦૧૭ ના આદેશ દ્વારા ઉપરોક્ત ગુનાના સંબંધમાં અટકાયત કરનારને જામીન પર મુક્ત કરવામાં આવ્યો છે.જો કે, સાચી તથ્યાત્મક સ્થિતિ એ છે કે ઉપર ઉલ્લેખિત પ્રથમ માહિતી અહેવાલ સત્ર કેસ નંબર ૩૧/૨૦૧૭ માં પરાકાષ્ટાએ પહોંચ્યો હતો અને ૮મા વધારાના સત્ર ન્યાયાધીશ, ગોંડલ દ્વારા પસાર કરાયેલા ૧૭/૧૦/૨૦૧૮ ના ચુકાદા અને આદેશ દ્વારા અટકાયતીને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો.એવું લાગે છે કે પ્રાયોજક સત્તામંડળ દ્વારા આ હકીકત અટકાયત સત્તામંડળના ધ્યાનમાં લાવવામાં આવી ન હતી.

૬. અમારું માનવું છે કે અટકાયતનો આદેશ ૨૬ થવાને પાત્ર છે અને મનનો ઉપયોગ ન કરવાના આધારે તેને અલગ રાખવો જોઈએ.જો સેશન્સ કેસ નંબર

૩૧/૨૦૧૭ માં નિર્દોષ જાહેર કરવાની આ ભૌતિક હકીકતને ચુકાદાની નકલ સાથે ડિટેનિંગ ઓથોરિટી સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવી હોત, તો તેણે અટકાયતનો આદેશ આપવો કે નહીં તે પ્રશ્ન પર ડિટેનિંગ ઓથોરિટીના મનને એક રીતે અથવા બીજી રીતે પ્રભાવિત કર્યું હોત.શ્રી રૂપેરાએ યોગ્ય રીતે રજૂ કર્યું છે તેમ, ઉપરોક્ત સત્રોના કેસમાં અટકાયતમાં લેવાયેલ વ્યક્તિને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યા છે તે મહત્વપૂર્ણ હકીકતને અટકાવવી, પરિણામે અટકાયત અધિકારીના મનને ઉપરોક્ત હકીકત પર લાગુ ન કરવું, અટકાયતના વિવાદિત આદેશને દૂષિત કરે છે.

૭. સુપ્રીમ કોર્ટના બે નિર્ણયો (૧) રમેશ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય, એ. આઈ. આર. ૧૯૮૯ એસ. સી. ૧૮૮૧ અને (૨) ધર્મદાસ શામલાલ અગ્રવાલ વિરુદ્ધ પોલીસ કમિશનર અને અન્ય, જજમેન્ટ્સ ટુડે ૧૯૮૯ (૧) એસ. સી. ૫૮૦ ને ધ્યાનમાં રાખીને કાયદાની અગાઉ ચર્ચા કરાયેલી દરખાસ્ત હવે એકીકૃત નથી.

૮. અમે એ હકીકતની પણ નોંધ લઈએ છીએ કે અટકાયત કરનાર સત્તામંડળે અધિનિયમ, ૧૯૮૫ની કલમ ૯ (૨) હેઠળ એવા લોકોની ઓળખ જાહેર ન કરવા માટે વિશેષાધિકારનો દાવો કર્યો છે જેમના નિવેદનો કેમેરામાં રેકૉર્ડ કરવામાં આવ્યા હતા.

૯. અધિનિયમ, ૧૯૮૫ની કલમ ૯ (૨) આ રીતે વાંચે છે:

“૯. અટકાયતના આદેશના આધારો અટકાયતમાં જાહેર કરવામાં આવશે

—

(૧) —

(૨) પેટા-કલમ (૧) માંની કોઈ પણ બાબતમાં સત્તામંડળને જાહેર કરવા માટે જાહેર હિતની વિરુદ્ધ ગણાતી હકીકતો જાહેર કરવાની જરૂર રહેશે નહીં.”

૧૦. ઉપરોક્ત સંદર્ભમાં, અમે ચંદ્રકાંત એન. પટેલ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય [૧૯૯૪ (૧) જીએલઆર ૭૬૧] ના કેસમાં આ અદાલતના પૂર્ણ પીઠના નિર્ણયનો સંદર્ભ લઈ શકીએ છીએ અને તેના પર આધાર રાખી શકીએ છીએ. પૂર્ણ ખંડપીઠે આ રીતે અવલોકન કર્યું છે:

“ઉપરોક્ત નિર્ણયને કાળજીપૂર્વક વાંચ્યા પછી, એવું કહી શકાય કે નિર્ણયનો ગુણોત્તર એ છે કે રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા અધિનિયમની કલમ ૮ [૨] હેઠળ અટકાયત અધિકારી દ્વારા વિશેષાધિકારનો દાવો ત્યારે જ કરી શકાય છે જ્યારે તે યોગ્ય રીતે અને ખરેખર સંતુષ્ટ હોય કે અટકાયતના આધારોને જાણ કરતી વખતે અટકાવવામાં આવેલી હકીકતો જાહેર કરવી તે જાહેર હિતની વિરુદ્ધ છે, અને તે નક્કી કરતી વખતે કે અટકાયત કરનારને સામગ્રી, તથ્યો અને વિગતોને આ આધાર પર અટકાવવી જરૂરી છે કે કેમ કે તે જાહેર હિતની વિરુદ્ધ હશે, અન્ય જાહેર હિત જેમાં તમામ સંબંધિત સામગ્રી અને વિગતો જાહેર કરવાની જરૂર છે.

જે અટકાયતનો આદેશ અટકાયતના આદેશ સામે અટકાયત કરનારને અસરકારક પ્રતિનિધિત્વ કરવાની પૂરતી તક પૂરી પાડવાના દષ્ટિકોણથી આધારિત છે તે ધ્યાનમાં લેવું જોઈએ અને બંને વચ્ચે નાજુક સંતુલન જાળવવું જોઈએ. જો વિશેષાધિકારનો દાવો પ્રામાણિકપણે કરવામાં આવે અને યોગ્ય રીતે મનનો ઉપયોગ કર્યા પછી, અટકાયત કરનાર કાયદેસર રીતે ફરિયાદ કરી શકતો નથી કે અટકાયતના આધારોની અસ્પષ્ટતાને કારણે તેને અસરકારક પ્રતિનિધિત્વ કરવાના તેના અધિકારથી વંચિત રાખવામાં આવ્યો છે. ગુપ્તતા વગેરેના વચનના સંદર્ભમાં આ અદાલત દ્વારા તે કેસમાં જે અવલોકનો કરવામાં આવ્યા છે, તે તે માટે અટકાયત કરનાર અધિકારીના પ્રામાણિક સંતોષ સુધી પહોંચવાના હેતુ માટે શું પૂરતું અથવા પૂરતું ન ગણી શકાય તે અંગે વિસ્તૃત રીતે છે.

૧૧. બાલકૃષ્ણ કાશીનાથ ખોપકર વિરુદ્ધ જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ, થાના, [૧૯૫૬ [૫૮] બી. એલ. આર. ૬૧૪] ના કેસનો ઉલ્લેખ કરતી વખતે પૂર્ણ ખંડપીઠે એવું પણ નિરીક્ષણ કર્યું હતું કે વિશેષાધિકારનો દાવો માત્ર જાહેર હિતમાં જ કરી શકાય છે. વિશેષાધિકારનો દાવો કરતી વખતે, અટકાયત કરનાર સત્તામંડળે જવાબદારીની ભાવના સાથે કામ કરવું જોઈએ અને તે હકીકતોને જાહેર કરવું તે જાહેર હિતની વિરુદ્ધ હશે તે હકીકતને કારણે અટકાયત કરનારને કંઈ હકીકતો જાહેર કરવી જોઈએ નહીં તે ધ્યાનમાં લેવું જોઈએ. પૂર્ણ ખંડપીઠે પછી અવલોકન કર્યું હતું કે, "જો આપણે બાઈ અમિનાના કેસમાં અને બાલકૃષ્ણના કેસમાં નિર્ણયોની નજીકથી તપાસ કરીએ, તો તે સ્પષ્ટ થાય છે કે બાલકૃષ્ણના કિસ્સામાં વિશેષાધિકારની પ્રકૃતિ અને હદને લગતી સાચી કાનૂની સ્થિતિ તરીકે

ટૂંકમાં જે કહેવામાં આવ્યું છે તે બાઈ અમિનાના કિસ્સામાં વધુ વિસ્તૃત રીતે જણાવવામાં આવ્યું છે".

૧૨. પૂર્ણ ખંડપીઠે પછી અવલોકન કર્યું હતું કે, "આ વતી સંતોષ અટકાયત અધિકારીનો હોવો જોઈએ, દેખીતી રીતે, નિવેદન નોંધાવતી વ્યક્તિ દ્વારા આપવામાં આવેલ ગુપ્તતાના વચનને આવી વિગતો અને સામગ્રીની જાહેરાતને રોકવા માટે પૂરતો આધાર ગણી શકાય નહીં. પરંતુ જો અટકાયતની સામાન્ય પૃષ્ઠભૂમિ, ચરિત્ર, પૂર્વવર્તી, ગુનાહિત વલણ અથવા વલણ વગેરેને ધ્યાનમાં લીધા પછી અને અટકાયત વિરુદ્ધ નિવેદનો આપનારા સાક્ષીઓની અનિરક્ષા, અટકાયત અધિકારીને કેટલીક વિગતો અથવા સામગ્રીને અટકાવવાની જરૂરિયાત વિશે સંતોષ થાય છે, તો એવું કહી શકાતું નથી કે તે જાહેર હિતમાં કરવામાં આવ્યું ન હતું, અને જાહેર ન કરવાથી જાહેર હિત અટકાયતીને સંબંધિત વિગતો અને સામગ્રીની જાહેરાત દ્વારા પૂરા પાડવાના હેતુથી જાહેર હિત કરતાં વધી ગયું અથવા ઓવરરાઈડ થયું ન હતું.

૧૩. આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, વિશેષાધિકારનો દાવો કરવા માટે પી. એ. એસ. એ. અધિનિયમની કલમ ૮ [૨] હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરતી વખતે અટકાયત કરનાર સત્તાવાળાએ અટકાયત કરનારની સામાન્ય પૃષ્ઠભૂમિ, ચરિત્ર, પૂર્વજો, વલણની ગુનાહિત વૃત્તિ વગેરેને ધ્યાનમાં લેવાની અપેક્ષા રાખવામાં આવે

છે.તાત્કાલિક કેસમાં, જો અટકાયતના આધારોને ધ્યાનમાં લેવામાં આવે, તો અટકાયત અધિકારી દ્વારા જે નોંધવામાં આવે છે તે એ છે કે સાક્ષીઓ દ્વારા વ્યક્ત કરવામાં આવેલો ભય અટકાયત અધિકારી દ્વારા સાચો અને સાચો હોવાનું જાણવા મળે છે.અટકાયત કરનાર સત્તામંડળે નોંધ્યું છે કે તેણે પ્રાયોજક સત્તાધિકારી દ્વારા તેની સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવેલી તમામ સામગ્રીની કાળજીપૂર્વક તપાસ, તપાસ અને વિચારણા કરી છે.તેથી, એ સ્પષ્ટ છે કે અટકાયત કરનાર સત્તામંડળે સાક્ષીઓના નિવેદનોની ચકાસણી કરતી વખતે અને પી. એ. એસ. એ. અધિનિયમની કલમ ૯ (૨) હેઠળ વિશેષાધિકારનો ઉપયોગ કરવાના પ્રશ્ન પર વિચાર કરતી વખતે, વ્યક્તિલક્ષી સંતોષ નોંધતી વખતે સામાન્ય પૃષ્ઠભૂમિ, ચારિત્ર્ય, પૂર્વવૃત્ત, ગુનાહિત વલણ વગેરેને ધ્યાનમાં લેવા માટે કોઈ સ્વતંત્ર પગલાં લીધાં નથી, પરંતુ માત્ર પ્રાયોજક સત્તાધિકારી દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી સામગ્રી પર આધાર રાખ્યો છે.અટકાયત અધિકારી દ્વારા લેવામાં આવેલા પગલાં અને વ્યક્તિલક્ષી સંતોષ પર પહોંચવા માટેના આધારો અને કારણો સૂચવવા માટે કોઈ સમકાલીન રેકૉર્ડ નથી.તેથી એ તારણ કાઢવું ખૂબ જ મુશ્કેલ છે કે અટકાયત કરનાર સત્તામંડળે પી. એ. એસ. એ. અધિનિયમની કલમ ૯ (૨) હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવાની જરૂરિયાત માટે વ્યક્તિલક્ષી સંતોષ પર પહોંચતી વખતે અટકાયતની સામાન્ય પૃષ્ઠભૂમિ, ચરિત્ર, પૂર્વજો, ગુનાહિત વલણ અને વલણ વગેરેને ધ્યાનમાં લીધું છે અને અનામી સાક્ષીઓની ઓળખ જાહેર ન કરીને વિશેષાધિકારનો દાવો કરે છે.

૧૪. આ સંબંધમાં, ચંદ્રકાંત છારાની પત્ની શોભનાબેન વિરુદ્ધ પોલીસ કમિશનરના કેસમાં વિશેષ દિવાની અરજી નંબર ૯૦૦૫/૧૯૯૮ માં આ અદાલતના નિર્ણય પર પણ વિચાર કરી શકાય છે.તે કિસ્સામાં, અટકાયત કરનાર સત્તાધિકારીએ અરજદારની પ્રવૃત્તિઓ જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણી માટે પૂર્વગ્રહયુક્ત હોવાના સંદર્ભમાં વ્યક્તિલક્ષી સંતોષ નોંધાવતી વખતે સાક્ષીઓ દ્વારા આપવામાં આવેલા નિવેદનો પર આધાર રાખ્યો હતો.કથિત સાક્ષીઓને અટકાયત અધિકારી સમક્ષ બોલાવવામાં આવ્યા હતા અને અટકાયત અધિકારી સાક્ષીઓ દ્વારા વ્યક્ત કરવામાં આવેલા બદલો લેવાના ભયની ચોકસાઈની ચકાસણી કરી હતી.પરંતુ અટકાયત કરનાર સત્તામંડળે સાક્ષીઓની વિશ્વસનીયતા અને તેમના દ્વારા આપવામાં આવેલા નિવેદનોની પ્રામાણિકતાના સંદર્ભમાં તેનો સંતોષ નોંધ્યો ન હતો. મોહમ્મદ શરીફ ઉર્ફે કાલિયો નૂરમોહમ્મદસરનીબાપુ શેખ વિરુદ્ધ પોલીસ કમિશનર, અમદાવાદ શહેર [૧૯૯૭ (૧) જી. એલ. એચ. ૧૦૧૭] ના કેસમાં નિર્ણય પર આધાર રાખીને કોર્ટે તેમાં કરવામાં આવેલા અવલોકનોને નીચે ટાંક્યા હતા:

"વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં જે પ્રશ્ન ધ્યાનમાં લેવાની જરૂર છે તે એ છે કે શું અટકાયત સત્તામંડળે અટકાયતની ખાતરી આપવા માટે અભિપ્રાય રચતી વખતે આ ઘટનાઓના સંદર્ભમાં આ સાક્ષીઓના નિવેદનો પર પોતાનું મન લાગુ કર્યું હતું..... "આ નિવેદનોની સામગ્રી સિવાય, અન્ય કોઈ સમકાલીન પુરાવા નથી કે જેના આધારે અટકાયત અધિકારી સંબંધિત ઘટનાઓની

તારીખને લગતા કોઈપણ સમકાલીન પુરાવાના સંદર્ભમાં અભિપ્રાય બનાવી શકે, જેથી એવો અભિપ્રાય રચાય કે અરજદાર અટકાયત કરાયેલ વ્યક્તિ ખતરનાક વ્યક્તિ હતી અને તેને ગુજરાત પ્રિવેન્શન ઓફ એન્ટી સોશિયલ એક્ટિવિટીઝ એક્ટની જોગવાઈઓ હેઠળ અટકાયત કરવામાં આવશે. જ્યારે ચકાસાયેલ નિવેદનો અટકાયત કરનાર અધિકારી સમક્ષ વિચારણા માટે મૂકવામાં આવે છે, ત્યારે અટકાયત કરનાર સત્તામંડળે તેના મગજને લાગુ કરવો પડે છે અને આ પ્રકારના મનનો ઉપયોગ આદેશના મુખ્ય ભાગમાં જ પ્રગટ થવો જોઈએ અને કોઈ પણ સંજોગોમાં, જ્યારે એવો આરોપ મૂકવામાં આવે છે કે આદેશ મનની અરજી વિના પસાર કરવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે તે સોગંદનામું દાખલ કરીને અથવા અન્યથા કેટલાક સમકાલીન પુરાવા અને કારણોના આધારે અદાલત સમક્ષ દર્શાવવો આવશ્યક છે, જેને અટકાયતની બાંધધરી આપવા માટે જર્મન કહી શકાય.

૧૫. તાત્કાલિક કેસમાં, એવું ન કહી શકાય કે અટકાયતના આધારો એવા આધારો અને કારણોને જાહેર કરે છે જે પી. એ. એસ. એ. અધિનિયમની કલમ ૯ (૨) હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવા માટે અટકાયત અધિકારી દ્વારા ગણવામાં આવે છે. અનામી સાક્ષીઓની ઓળખ જાહેર ન કરવા માટે અટકાયત અધિકારી સાથે વજન ધરાવતા આધારો અને કારણોનો કોઈ સમકાલીન રેકૉર્ડ બનાવવામાં આવ્યો હોય તેવું લાગતું નથી, ન તો આ સંબંધમાં કોઈ સોગંદનામું-ઈન-રિપ્લાય દાખલ કરવામાં આવ્યું છે. અટકાયતના આદેશને રદ કરવો પડે છે, કારણ કે ભયની વાસ્તવિકતા અને સાક્ષીઓની ઓળખ છુપાવવાની પરિણામી જરૂરિયાત વિશેના ટાલવાળા આક્ષેપો સિવાય, પાસા અધિનિયમની કલમ ૯ (૨) હેઠળ સત્તાઓના ઉપયોગને ટેકો આપવા માટે કોઈ સામગ્રી નથી. અહીં

બાઈ અમીના વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય [૨૨ જી. એલ. આર. ૧૧૮૬]
ના કેસમાં ચુકાદો, જે ચંદ્રકાંત વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય (ઉપરોક્ત) માં આ
અદાલતની પૂર્ણ બેન્ચ દ્વારા ગણવામાં આવે છે, તેનો નફાકારક રીતે ઉલ્લેખ કરી
શકાય છે. વ્યક્તિની વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતાનો પ્રશ્ન પવિત્ર છે અને રાજ્ય
સત્તામંડળને કાયદા દ્વારા નિર્ધારિત પ્રક્રિયાનું પાલન કર્યા વિના તેને છીનવી
લેવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી, અન્યથા તે બંધારણની કલમ ૨૧ અને ૨૨
હેઠળ બાંધધરીકૃત મૂળભૂત અધિકારોનું ઉલ્લંઘન હશે.

૧૬. પરિસ્થિતિને બચાવવા માટે, વિદ્વાન એ. જી. પી. એ અધિનિયમ, ૧૯૮૫
ની કલમ ૬ નો આશરો લેવાનો પ્રયાસ કર્યો. કાયદાની કલમ ૬ પર આધાર
રાખીને, રાજ્ય વતી એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે જ્યાં કોઈ વ્યક્તિને બે કે
તેથી વધુ આધારો પર કલમ ૩ હેઠળ અટકાયતના આદેશના અનુસરણમાં
અટકાયતમાં લેવામાં આવી હોય, તો અટકાયતનો આવો આદેશ દરેક આધાર પર
અલગથી કરવામાં આવ્યો હોવાનું માનવામાં આવે છે.

૧૭. જો કે અમારા મતે કાયદાની કલમ ૬ રાજ્ય માટે હજુ સુધી પરિસ્થિતિને
બચાવશે નહીં, કારણ કે તેના પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે, અમે તેની સાથે
વ્યવહાર કરી શકીએ છીએ. કાયદાની કલમ ૬ આ રીતે વાંચે છે:—

“ક. બે કે તેથી વધુ આધારો પર કરવામાં આવેલી કલમ હેઠળ અટકાયતના આદેશના અનુસરણમાં કોઈ વ્યક્તિની અટકાયત કરવામાં આવી હોય, તો અટકાયતનો આવો આદેશ દરેક આધાર પર અલગથી કરવામાં આવ્યો હોવાનું માનવામાં આવશે અને તે મુજબ –

(એ) આવા આદેશને અમાન્ય અથવા નિષ્ક્રિય માનવામાં આવશે નહીં કારણ કે માત્ર એક અથવા કેટલાક આધારો –

(i) અસ્પષ્ટ,

(ii) અસ્તિત્વમાં નથી,

(iii) અપ્રસ્તુત,

(iv) આવી વ્યક્તિ સાથે જોડાયેલું નથી અથવા નજીકથી જોડાયેલું નથી; અથવા

(v) અન્ય કોઈ પણ કારણોસર અમાન્ય છે, અને તેથી, એવું માનવું શક્ય નથી કે સરકાર અથવા આવા આદેશ આપનાર અધિકારીને બાકીના આધાર અથવા આધારોના સંદર્ભમાં કલમ ૩ માં પૂરા પાડવામાં આવેલ સંતોષ થયો હોત અને અટકાયતનો આદેશ આપ્યો હોત;

(બી) સરકાર અથવા અટકાયતનો આદેશ આપનાર અધિકારીએ બાકીના આધાર અથવા આધારોના સંદર્ભમાં તે કલમમાં જોગવાઈ મુજબ સંતોષ થયા પછી ઉપરોક્ત કલમ હેઠળ અટકાયતનો આદેશ આપ્યો હોવાનું માનવામાં આવશે.”

૧૮. કાયદાની કલમ ૬ ની ઉપરોક્ત ટાંકવામાં આવેલી જોગવાઈનું સાદું વાંચન સૂચવે છે કે અટકાયતનો આદેશ અટકાયત અધિકારી તરફથી મનની સંપૂર્ણ બિન-અરજના નુકસાનથી પીડાય છે તેવા કિસ્સાઓમાં તે લાગુ થશે નહીં. આ

મુદ્દા પર, અમે ધર્મદાસ શામલાલ અગ્રવાલ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના સીધા નિર્ણયનો સંદર્ભ આપવા કરતાં વધુ સારું કંઈ કરી શકતા નથી, જેમાં સુપ્રીમ કોર્ટે નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો હતો:

“૯. જોકે કાયદાની કલમ ૬ મુજબ અટકાયતના આધારો અલગ કરી શકાય તેવા છે અને જો એક આધાર અથવા કેટલાક આધારો અમાન્ય હોય તો અટકાયતનો આદેશ અમાન્ય અથવા નિષ્ક્રિય માનવામાં આવશે નહીં, વિચારણા માટે જે પ્રશ્ન ઊભો થાય છે તે એ છે કે શું અટકાયત કરનાર અધિકારી ખરેખર વિવાદિત આદેશ પસાર કરવાની તારીખે સીરીયલ નંબર ૨ અને ૩ હેઠળ ઉદ્દેશિત તે બે કેસોમાં અટકાયતમાંથી મુક્ત થવા અંગે વાકેફ હતા કે કેમ. તે આશ્ચર્યજનક છે કે અટકાયત અધિકારી કે જેમણે અટકાયતના આધારોમાં ખાસ ઉદ્દેશ કર્યો છે કે અટકાયતનો આદેશ પસાર કરવાની તારીખે અરજદારના કેસ ૨ અને ૩ની સુનાવણી બાકી હતી, તેઓ અટકાયતના આધારો પર હસ્તાક્ષર કર્યાના લગભગ ત્રણ મહિના પછી દાખલ કરેલા જવાબમાં સોગંદનામા સાથે આગળ આવ્યા છે, કે તેઓ જાણતા હતા કે આરોપીઓને બંને કેસમાં નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યા છે. જવાબમાં સોગંદનામામાં ફક્ત ૧૨ અને ૧૩માં કરવામાં આવેલા દાવાઓ સ્પષ્ટ નથી કે અટકાયત કરનાર સત્તામંડળને કયા સમયે બંને કેસમાં અટકાયતમાં લેવાયેલ વ્યક્તિને નિર્દોષ જાહેર કરવાની જાણ થઈ હતી. કોઈપણ રીતે, તે તેનો ચોક્કસ કેસ નથી કે દોષમુક્તિની હકીકત વિવાદિત આદેશ પસાર કરતી વખતે તેની સમક્ષ વિચારણા માટે મૂકવામાં આવી હતી. પરંતુ સત્તાધિકારી વારંવાર જે જણાવે છે તે એ છે કે “અરજદારની દરેક પ્રવૃત્તિ અટકાયતનો એક અલગ આધાર છે” અને વધુમાં ઉમેરે છે કે “અરજદારને ક્રિમિનલ કેસ નંબર ૪૧૧/૮૨ અને ૪૧૨/૮૨ માં નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો તે હકીકતનું કોઈ પરિણામ નથી”. અટકાયત અધિકારી દ્વારા આપવામાં આવેલ સમજૂતીને આપણે સમજી શકતા નથી. શ્રી પોટીથ દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યું છે કે પ્રાયોજક સત્તામંડળે કાર્યવાહી શરૂ કરી હતી

અને ૧૪/૦૯/૧૯૮૮ પર અટકાયત અધિકારી સમક્ષ તમામ સામગ્રી મૂકી હતી, જે તારીખ સુધીમાં અરજદાર ઉપરોક્ત બે કેસોમાં પહેલેથી જ નિર્દોષ જાહેર થઈ ચૂક્યો હતો. આમ એ સ્પષ્ટ છે કે ક્યાં તો પ્રાયોજક સત્તામંડળને તે બે કેસોની નિર્દોષતા વિશે જાણ ન હતી અથવા નિર્દોષતા વિશે જાણ હોવા છતાં પણ તેણે તે સામગ્રી અટકાયત સત્તાધિકારી સમક્ષ મૂકી ન હતી. તેથી અટકાયતના આદેશ પર હસ્તાક્ષર કરતી વખતે સત્તાવાળાઓએ નિર્દોષ જાહેર કરવાની બાબતથી અજાણ હોવા જોઈએ. દેખીતી રીતે કાઉન્ટરમાં પ્રથમ વખત આ સંબંધમાં રિટ પિટિશનમાં અટકાયત કરનારની અરજી પર કાબૂ મેળવવા માટે, અટકાયત કરનાર અધિકારી અલગ અલગ નિવેદન આપી રહ્યો છે જાણે કે તે બંને કેસોમાં અટકાયત કરનારને નિર્દોષ જાહેર કરવા વિશે જાણતો હોય. આ અદાલતે શિવ રતન માકિમ વિરુદ્ધ ભારત સંઘ અને અન્યો, [૧૯૮૫] માં ચુકાદો આપ્યો હતો. (૩) પૃષ્ઠ ૮૪૮ પર એસ. સી. આર. ૮૪૩ "જો ફોજદારી કાર્યવાહી નિષ્ફળ જાય અને પછી અટકાયતનો આદેશ આપવામાં આવે, તો પણ તે અટકાયતના આદેશને અમાન્ય ઠેરવશે નહીં" કારણ કે આ અદાલતે સુભાર્તા વિરુદ્ધ પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્ય, [૧૯૭૩] ૩ એસ. સી. સી. ૨૫૦ માં નિર્દેશ કર્યો છે કે "નિવારક અટકાયતનો હેતુ દોષિત ઠેરવવા અને સજા અને વ્યક્તિલક્ષી સંતોષથી અલગ છે, જે પહેલામાં જરૂરી છે, જ્યારે વાજબી શંકાની બહારના પુરાવા પછીનામાં જરૂરી છે", અટકાયતનો આદેશ માત્ર એટલા માટે ખરાબ નહીં હોય કારણ કે ફોજદારી કાર્યવાહી નિષ્ફળ ગઈ છે. વર્તમાન કેસમાં, અમે નિર્દોષ જાહેર કરવાના પ્રશ્ન પર ભાર મૂકીશું નહીં, પરંતુ નિર્દોષ જાહેર કરવાના સામગ્રી અને મહત્વપૂર્ણ તથ્યોને રજૂ ન કરવાના પ્રશ્ન પર ભાર મૂકીશું, જે જો રજૂ કરવામાં આવ્યા હોત, તો અટકાયત અધિકારીના મનને એક રીતે અથવા બીજી રીતે પ્રભાવિત કર્યું હોત. એસ. કે. માં પણ આવા જ પ્રશ્નો ઊભા થયા હતા. નિઝામુદ્દીન વિરુદ્ધ પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્ય, AIR ૧૯૭૪ SC ૨૩૫૩ જેમાં અટકાયતનો આદેશ આંતરિક સુરક્ષા જાળવણી અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. તે કિસ્સામાં અટકાયતનો આધાર એલ્યુમિનિયમ વાહરની ચોરીની એકમાત્ર ઘટના પર ગોળાકાર હતો, જે તેમાં અટકાયત કરનાર દ્વારા કરવામાં આવી હોવાનો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો

હતો.તે ઘટનાના સંદર્ભમાં ફોજદારી કેસ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો જે આખરે પડતો મૂકવામાં આવ્યો હતો.તે 'રેકૉર્ડ' પર દેખાયું કે અટકાયત અધિકારી સમક્ષ અટકાયત કરનારની હિસ્ટ્રી શીટમાં અરજદાર સામે શરૂ કરવામાં આવેલા ફોજદારી કેસનો કોઈ સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો નથી, જે હકીકત એ છે કે ફરિયાદી પક્ષને પડતો મૂકવામાં આવ્યો હતો અથવા અરજદારને કેસમાંથી મુક્ત કરવામાં આવ્યો હતો તે તારીખથી ઘણો ઓછો છે.આ પાસાના સંબંધમાં આ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું:

આપણે વિચારવું જોઈએ કે જે વ્યક્તિ સામે નિવારક અટકાયત દ્વારા કાય વાહી કરવાની માંગ કરવામાં આવી છે તેની સામે ફોજદારી કેસ પેન્ડિંગ છે તે હકીકત ખૂબ જ ભૌતિક સંજોગો છે જેને જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ મૂકવી જોઈએ.તે સંજોગો અટકાયતનો આદેશ આપવો કે નહીં તે તેના નિર્ણય પર અસર કરી શકે છે.તે સંપૂર્ણપણે અસંભવિત નથી કે જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ આપેલ કેસમાં એવો મત રાખી શકે કે અટકાયત કરવા માંગતી વ્યક્તિ સામે ફોજદારી કેસ પેન્ડિંગ હોવાથી, તે હાજર રહેવા માટે અટકાયતનો કોઈ આદેશ આપવો જોઈએ નહીં, પરંતુ ફોજદારી કેસને સંપૂર્ણ રીતે ચલાવવાની મંજૂરી આપવી જોઈએ અને જો તે દોષિત ઠેરવવામાં નિષ્ફળ જાય તો જ નિવારક અટકાયતનો આશરો લેવો જોઈએ.જે વ્યક્તિની અટકાયત કરવાની માંગ કરવામાં આવે છે તે વ્યક્તિ માટે તેની સામેના ફોજદારી કેસની પેન્ડન્સી જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ જાહેર ન કરવી તે સૌથી વધુ અયોગ્ય રહેશે.

૧૦. તે સાચું છે કે તે કેસમાં અટકાયતનો આદેશ અન્ય આધારો પર અલગ રાખવામાં આવ્યો હતો પરંતુ ઉપર કાઢવામાં આવેલું નિરીક્ષણ ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ છે.ત્યારબાદ ઉપરોક્ત નિરીક્ષણને સુરેશ મહતો વિરુદ્ધ જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ, બર્દવાન અને અન્યો, એ. આઈ. આર. ૧૯૭૫ એસ. સી. ૭૨૦ અને આશા દેવી વિરુદ્ધ ગુજરાત સરકારના અધિક મુખ્ય સચિવ અને એન્ટ, [૧૯૭૯] ૨ એસ. સી. આર. ૨૧૫ માં આ અદાલત દ્વારા મંજૂરી આપવામાં

આવી હતી. પછીના કિસ્સામાં (એટલે કે આશા દેવી), તે તરફ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું છે:

" અટકાયતનો આદેશ આપવો કે નહીં તે પ્રશ્ન પર અટકાયત અધિકારીના મનને એક રીતે અને બીજી રીતે પ્રભાવિત કરતી સામગ્રી અથવા મહત્વપૂર્ણ હકીકતો જો અટકાયત અધિકારી સમક્ષ મૂકવામાં ન આવે અથવા અટકાયત અધિકારી દ્વારા ધ્યાનમાં લેવામાં ન આવે તો તે તેના વ્યક્તિલક્ષી સંતોષને દૂષિત કરશે અને અટકાયત આદેશને ગેરકાયદેસર બનાવશે.

૧૧. સીતા રામ સોમાની વિરુદ્ધ રાજસ્થાન રાજ્ય અને અન્યો, [૧૯૮૬] ૨ એસ. સી. સી. ૮૬ માં કેટલાક દસ્તાવેજો કે જે પ્રથમ ઉદાહરણમાં તપાસ સમિતિ સમક્ષ મૂકવામાં આવ્યા હોવાનો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો તે અટકાયત અધિકારી સમક્ષ મૂકવામાં આવ્યા ન હતા અને પરિણામે અટકાયત અધિકારી માટે કોઈ પ્રસંગ ન હતો. તે કેસના સંજોગોમાં, આ અદાલત સમક્ષ એક મુખ્ય મુદ્દો ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો કે અટકાયત અધિકારી દ્વારા તે મહત્વપૂર્ણ સામગ્રીઓ પર કોઈ મનનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો ન હતો જે અમારી પાસે છે. આ અદાલતે તે દલીલનો જવાબ આપતી વખતે આ રીતે નિરીક્ષણ કર્યું હતું:

અટકાયત અધિકારીના અટકાયતનો આદેશ આપવાના અધિકાર પર કોઈ વિવાદ કરી શકે નહીં જો સંબંધિત સામગ્રીને ધ્યાનમાં રાખીને અટકાયત અધિકારી એવા નિષ્કર્ષ પર આવે કે અપીલકર્તાની અટકાયત કરવી જરૂરી હતી. 'પરંતુ પ્રશ્ન એ હતો કે શું અટકાયત કરનાર સત્તાધિકારીએ સંબંધિત વિચારણાઓ પર પોતાનું મન લગાવ્યું હતું. જો તે ન થાય, તો અપીલકર્તા મુક્ત થવાનો હકદાર રહેશે.

૧૨. ઉપરોક્ત નિર્ણયોમાંથી તે બહાર આવે છે કે જરૂરી વ્યક્તિલક્ષી સંતોષ. જેની રચના અટકાયત આદેશ પસાર કરવાની પૂર્વવર્તી શરત છે તે દૂષિત

થઈ જશે જો આ મુદ્દા પર અસર કરતી અને અટકાયત અધિકારીના સંતોષને એક અથવા બીજી રીતે તોલતી અને તેના મનને પ્રભાવિત કરતી સામગ્રી અથવા મહત્વપૂર્ણ તથ્યોને પ્રાયોજક અધિકારી દ્વારા અટકાવવામાં આવે અથવા દબાવવામાં આવે અથવા અટકાયત આદેશ જારી કરતા પહેલા અટકાયત અધિકારી દ્વારા અવગણવામાં આવે અને ધ્યાનમાં લેવામાં ન આવે. અમારા મનમાં એ વાત સ્પષ્ટ છે કે જે કેસમાં અટકાયત અધિકારીએ અટકાયતનો આદેશ પસાર કર્યો તે સમયે આ મહત્વપૂર્ણ હકીકત, એટલે કે સીરીયલ નંબર ૨ અને ૩માં ઉદ્દેખિત કેસ નંબર ૨ અને ૩માં અટકાયત કરનારને નિર્દોષ જાહેર કરવાની બાબત તેમના ધ્યાનમાં લાવવામાં આવી નથી અને બીજી તરફ તેમને અટકાવી દેવામાં આવી હતી અને અટકાયત અધિકારીને એ સમજવા માટે આપવામાં આવી હતી કે તે કેસોની સુનાવણી અમે બાકી છે. વિદ્વાન સલાહકાર એફ અથવા સામાવાળાઓ દ્વારા આપવામાં આવેલ સમજૂતી, જેમ કે આપણે પહેલેથી જ નિર્દેશ કર્યો છે, એક ક્ષણ માટે સ્વીકારી શકાતી નથી. પરિણામ એ છે કે ભૌતિક હકીકતને સ્થાન ન આપવું—એટલે કે ઉપરોક્ત બે કેસોમાં અટકાયતમાં લેવાયેલા વ્યક્તિને નિર્દોષ જાહેર કરવાના પરિણામે અટકાયત અધિકારીના મનને ઉપરોક્ત હકીકત પર લાગુ ન કરવાથી તે જરૂરી વ્યક્તિલક્ષી સંતોષને દૂષિત કરે છે, જે વિવાદિત અટકાયત આદેશને અમાન્ય બનાવે છે.”

૧૯. ધર્મદાસ શામલાલ અગ્રવાલ (ઉપરોક્ત) કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના ઉપરોક્ત ઉદ્દેખિત ચુકાદાને આ હાઈકોર્ટે ત્રણ નિર્ણયોમાં અનુસર્યો છે; (૧) સાબીર મોહ્યુદ્દીન શેખ વિરુદ્ધ પોલીસ કમિશનર, સુરત અને અન્યોએ ૧૯૯૧ (૧) જી. એલ. એચ. ૧૬૫માં અહેવાલ આપ્યો હતો (૨) શંકર વિષ્ણુભાઈ સિંધી વિરુદ્ધ પોલીસ કમિશનર, બરોડા સિટી, બરોડાએ ૨૦૦૦ (૧) જી. એલ. એચ. ૪૪૩માં અહેવાલ આપ્યો હતો અને (૩) વિક્રમસિંહ પ્રવીણસિંહ રાણા વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને અન્યએ ૧૯૮૮ (૨) જી. એલ. એચ. ૪૧૪માં અહેવાલ આપ્યો હતો. વિક્રમસિંહ પ્રવીણસિંહ રાણા (ઉપરોક્ત) માં, આ અદાલતે નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો હતો:

“૩. અરજદારોએ દલીલ કરી છે કે તેમને સેશન્સ કેસ નંબર ૪૦/૧૯૮૫ માં સત્ર અદાલત, અમરેલી દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાની નકલ પૂરી પાડવામાં આવી છે, પરંતુ ઉપરોક્ત ચુકાદાના પૃષ્ઠોની કરોડરજી બિલકુલ સુપાઠ્ય નથી અને તેથી, તે આધારોની જાણ ન કરવા સમાન છે અને તે સંબંધિત અધિકારીઓને અરજદારોના પ્રતિનિધિત્વ કરવાના અધિકારને પણ પ્રતિકૂળ અસર કરે છે.એફિડેવિટ-ઇન-રિપ્લાયમાં, જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટે જણાવ્યું છે કે નકલો સુપાઠ્ય છે.અમે જાતે જ અટકાયત કરનારને પૂરા પાડવામાં આવેલા ચુકાદાની નકલોની તપાસ કરી છે અને અમને જાણવા મળ્યું છે કે કેટલાક પાના બિલકુલ સુપાઠ્ય નથી, ઉદાહરણ તરીકે ઉપરોક્ત ચુકાદાના પૃષ્ઠ ૧૬ અને ૪૨ સુપાઠ્ય નથી.જ્યારે ચુકાદાના કેટલાક પાના વાંચી ન શકાય તેવા હોય છે, ત્યારે તે આધારોની જાણ ન કરવા સમાન છે અને તેથી, અટકાયતના આદેશો અને સતત અટકાયત બંને દૂષિત થાય છે.શ્રી જી. ડી. ભટ્ટ, વિદ્વાન એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટરની રજૂઆત સ્વીકારવી મુશ્કેલ છે કે પી. એ. એસ. એ. એક્ટની કલમ ૬ ને સેવામાં દબાવવામાં આવી શકે છે અને અટકાયતના આદેશો અન્ય આધારો પર ટકાવી શકાય છે.અમને શ્રી ભટ્ટ સાથે સહમત થવું મુશ્કેલ લાગે છે કે પાસા અધિનિયમની કલમ ૬ ને વર્તમાન જેવા કેસમાં અમલમાં મૂકી શકાય છે.પી. એ. એસ. એ. કાયદાની કલમ ૬ ત્યારે જ અમલમાં આવે છે જ્યારે મેદાનની જાણ કરવામાં આવે છે પરંતુ એક અથવા વધુ મેદાન અસ્પષ્ટ, અસ્તિત્વમાં નથી વગેરે જોવા મળે છે. જ્યારે અટકાયતીઓને કેટલાક આધારોની જાણ કરવામાં આવતી નથી, ત્યારે પી. એ. એસ. એ. અધિનિયમની કલમ ૬ ની જોગવાઈઓને લાગુ કરવાનો પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી.જ્યારે કેટલાક આધારોની જાણ કરવામાં આવતી નથી ત્યારે

ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨ (૫) નું ઉલ્લંઘન થાય છે.તેથી અટકાયત ગેરબંધારણીય બની જાય છે.વિશેષ ફોજદારી અરજી નંબર ૧૮૬/૧૯૮૭ (કોરમ, ન્યાયમૂર્તિઓ ડી. એચ. શુક્લા અને પી. એમ. ચૌહાણ) માં ૫/૦૫/૧૯૮૭ પર પ્રસ્તુત આ અદાલતની ખંડપીઠે આપેલા નિર્ણય દ્વારા અમે જે દ્રષ્ટિકોણ અપનાવીએ છીએ તેનું સમર્થન કરીએ છીએ.તે કિસ્સામાં પણ તે આધારોની બિન-વાતચીતનો પ્રશ્ન હતો અને-પાસા અધિનિયમની કલમ ૬ ના આધારે રાજ્ય વતી કરવામાં આવેલી રજૂઆતને નકારી કાઢવામાં આવી હતી.આ અદાલતની ખંડપીઠે ૧૯૮૨માં નોંધાયેલા ચંદ્ર શેખર ઓઝા વિરુદ્ધ એ. કે. કાર્લિકના કેસમાં બોમ્બે હાઈકોર્ટની ખંડપીઠે આપેલા ચુકાદાનો સંદર્ભ આપ્યો હતો, જેમાં રાજ્ય વતી આવી દલીલ કરવામાં આવી હતી અને તેને નકારી કાઢવામાં આવી હતી.તે કેસમાં બોમ્બે હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે કમલા કન્હૈયાલાલ ખુશાલાની વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્યના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો, જેમાં સુપ્રીમ કોર્ટે એવું માન્યું હતું કે અટકાયતના આદેશમાં આધાર રાખવામાં આવેલા દસ્તાવેજો અને સામગ્રી આધારનો અભિન્ન ભાગ છે અને અટકાયતના આધારોને પૂરી પાડવી આવશ્યક છે અને જો દસ્તાવેજો અને સામગ્રી મોડેથી પૂરી પાડવામાં આવે તો પણ અટકાયત કરનાર આદેશ અથવા અટકાયત સામે અસરકારક રજૂઆત કરવાની તકથી વંચિત રહે છે.બોમ્બે હાઈકોર્ટે અવલોકન કર્યું હતું કે અટકાયતના આદેશને સમર્થન આપી શકાય તે પહેલાં બંધારણીય સલામતીનું કડક પાલન કરવું આવશ્યક છે.ભૂપિન્દર સિંહ વિરુદ્ધ ભારત સંઘના કેસમાં અટકાયતને એ આધાર પર રદ કરવામાં આવી હતી કે ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨ હેઠળ પ્રતિનિધિત્વની બાંધધરી આપવાના અધિકારને નકારી કાઢવામાં આવ્યો હતો.”

૨૦. અમે અવલોકન કરવા માટે બંધાયેલા છીએ કે નિવારક અટકાયતને લગતી બાબતોનો નિર્ણય ખોટી રીતે થવો જોઈએ નહીં.અટકાયતના આદેશની તપાસ

કરવી ખૂબ જ જરૂરી છે, જેમાં અટકાયતના આધારો અને રેકૉર્ડ પરની અન્ય સામગ્રીનો સમાવેશ થાય છે અને કાયદા દ્વારા નિર્ધારિત પ્રક્રિયાને કડક રીતે અનુસરીને અટકાયતની વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતામાં ઘટાડો કરવામાં આવ્યો છે તેની ખાતરી કરવા માટે તમામ ગંભીરતાથી તપાસ કરવી જરૂરી છે. કેટલીકવાર જો કોર્ટને અટકાયતમાં લેવાયેલા વતી આ મામલે હાજર રહેલા વકીલ તરફથી કોઈ યોગ્ય સહાય ન મળી રહી હોય, તો પણ કોર્ટ આ મામલાની તપાસ કરવાની પોતાની ફરજ બજાવે છે. રાજ્ય વતી અદાલતના અધિકારી તરીકે પણ હાજર રહેલા સંબંધિત એ. જી. પી. એ અદાલતને યોગ્ય રીતે અને યોગ્ય દિશામાં મદદ કરવાની ફરજ બજાવે છે. રાજ્ય વતી હાજર રહેલા સંબંધિત એ. જી. પી. નો પ્રયાસ કોઈ પણ કિંમતે નિવારક અટકાયતના આદેશનો બચાવ કરવાનો ન હોવો જોઈએ, ભલે તેને ખાતરી હોય કે તે કાયદા અનુસાર નથી.

૨૧. યમન ઑગબી લેમ્બી લેઈમા વિરુદ્ધ મણિપુર રાજ્ય અને અન્યો, (૨૦૧૨)
૨ એસ. સી. સી. ૧૭૬ માં, સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે વ્યક્તિની વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતા એ તેના ભાગ III માં બંધારણ હેઠળ બાંધધરી આપવામાં આવેલ સૌથી મૂલ્યવાન અને મૂલ્યવાન અધિકાર છે. રાજ્યને ફોજદારી કાયદાઓ હેઠળ અને નિવારક અટકાયતના કાયદાઓ હેઠળ પણ આવા અધિકારો પર અંકુશ મૂકવાની સત્તા આપવામાં આવી છે, જેનો ઉપયોગ યોગ્ય સાવધાની સાથે તેમજ હકીકતોની યોગ્ય પ્રશંસા પર કરવો જરૂરી છે કે શું આવા કૃત્યો કોઈ પણ

રીતે રાજ્ય અને તેના નાગરિકોના હિત અને સુરક્ષા માટે પૂર્વગ્રહયુક્ત છે, અથવા જાહેર કાયદો અને વ્યવસ્થાને ખલેલ પહોંચાડવાનો પ્રયાસ કરે છે, જે આવા આદેશ જારી કરવાની બાંધધરી આપે છે.

૨૨. વી શાંતા વિરુદ્ધ તેલંગાણા રાજ્ય અને અન્ય એ. આઈ. આર. ૨૦૧૭ એસ. સી. ૨૬૨૫ કેસમાં, સુપ્રીમ કોર્ટે તેલંગાણા પ્રિવેન્શન ઓફ ડેન્જરસ એક્ટિવિટીઝ ઓફ બુટલેગર્સ, ડાકૂઓ, ડ્રગ ઓફેન્ડર્સ, ગુંડાઓ, અનૈતિક ટ્રાફિક ઓફેન્ડર્સ લેન્ડ ગ્રેબર્સ એક્ટ, ૧૯૮૬ હેઠળ પસાર કરાયેલા નિવારક અટકાયતના આદેશને રદ કર્યો હતો.કોર્ટે નોંધ્યું:“અટકાયતી અટકાયતનો આદેશ, અટકાયત અધિકારીના વ્યક્તિલક્ષી સંતોષ પર આધારિત હોવા છતાં, એક ગંભીર બાબત છે, જે બંધારણની કલમ ૧૪,૧૯,૨૧ અને ૨૨ હેઠળ નાગરિકના જીવન અને સ્વતંત્રતાને અસર કરે છે, સત્તાનો દુરુપયોગ કરવામાં આવે છે, અથવા સંપાર્શ્વિક હેતુઓ માટે દુરુપયોગ કરવામાં આવે છે, અને તે કાયદાની બહારના આધારો પર આધારિત છે, બાહ્ય અથવા અપ્રસ્તુત સામગ્રીને ધ્યાનમાં લે છે, તે સત્તાના રંગીન ઉપયોગ તરીકે દૂષિત થશે.”

૨૩. અમારા મતે, વિદ્વાન સિંગલ જજ ઉપર ઉદ્દેખિત અને ચર્ચા કરાયેલ મામલાના બે મહત્વપૂર્ણ પાસાઓની નોંધ લેવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છે.આવા સંજોગોમાં, આપણી પાસે વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા પસાર કરાયેલા વિવાદિત આદેશને રદ કરવા સિવાય બીજો કોઈ વિકલ્પ બચ્યો નથી.

૨૪. પરિણામે, આ અપીલ સફળ થાય છે અને આથી તેને મંજૂરી આપવામાં આવે છે.વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા વિવાદિત આદેશને આથી રદ કરવામાં આવે છે. વિશેષ દિવાની અરજી નંબર ૭૪૪૨/૨૦૨૦ માન્ય છે.રાજકોટ જિલ્લાના જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા ૧૨/૦૫/૨૦૨૦ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલા અટકાયતના આદેશને આથી રદ કરવામાં આવે છે અને રદ કરવામાં આવે છે.તે આદેશ આપવામાં આવે છે કે અન્ય કોઈ પણ કિસ્સામાં જો જરૂરી ન હોય તો અટકાયતમાં લેવાયેલ વ્યક્તિને તાત્કાલિક મુક્ત કરવામાં આવે.પરિણામે, જોડાયેલ સિવિલ એપિલિકેશનનો પણ નિકાલ કરવામાં આવે છે.

૨૫. આ ચુકાદો આપતા પહેલા, અમે રાજ્ય સરકારનું ધ્યાન નીચેની બાબતો તરફ દોરવા માંગીએ છીએ કારણ કે તે નિવારક અટકાયતના કાયદા હેઠળ કાર્યવાહી શરૂ કરતી વખતે અને તેની સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે રાજ્ય સરકાર અને અટકાયત અધિકારી માટે મદદરૂપ થઈ શકે છે.

(અ) અટકાયતનો આદેશ લેખિતમાં, તે પસાર થયા પછી તરત જ, અટકાયત કરનારને જણાવવો જોઈએ.અટકાયત કરનાર સત્તામંડળે અટકાયતનો આદેશ પસાર થયાની તારીખથી ૫ દિવસ કરતાં વધુ સમય પહેલાં દસ્તાવેજો, નિવેદનો અથવા અન્ય સામગ્રી સાથે મૂળભૂત તથ્યો

અને આધાર રાખેલી સામગ્રીનો સમાવેશ કરતી અટકાયતના આધારો પણ તેમની સંપૂર્ણતામાં જણાવવા જોઈએ.

(બી) જો સત્તાધિકારી બે કે તેથી વધુ આધારો પર આધાર રાખે છે, તો દરેક આધારનો અટકાયતના આદેશમાં અલગથી અને સ્પષ્ટ રીતે ઉલ્લેખ થવો જોઈએ, કારણ કે જો માન્ય હોય તો દરેક આધાર આદેશને માન્ય કરવા માટે પૂરતો છે, પછી ભલે અન્ય આધારો દૂષિત હોય અથવા અમાન્ય હોય.

(સી) દરેક અટકાયત આદેશને અસરકારક રજૂઆત કરવા માટે તે જે ભાષામાં સમજે છે તે ભાષામાં તમામ સ્ક્રિપ્ટ્સ અને દસ્તાવેજોના અનુવાદિત સુપાઠ્ય સંસ્કરણ સાથે પૂરો પાડવો જોઈએ.

(ડી) અટકાયત કરનાર સત્તામંડળે અટકાયત માટેના દરેક આધારોના સંદર્ભમાં ખાસ ખુલાસો કરવો જોઈએ, જે તમામ દસ્તાવેજો છે જેના પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે અને કયા દસ્તાવેજો છે જેનો તથ્યોના વર્ણન દરમિયાન (જામીન આદેશો સહિત) આકસ્મિક અથવા પરોક્ષ રીતે ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે અને અટકાયત આદેશ સાથે આધાર રાખેલા દસ્તાવેજો રજૂ કરવા જોઈએ.જો અટકાયત કરનાર અધિકારી ઉલ્લેખિત દસ્તાવેજો પણ

રજૂ કરવાનું પસંદ કરે છે, તો તે સામગ્રી પણ ઉપર ઉલ્લેખિત પ્રથમ અને ત્રીજા ખંડના પાલનમાં રજૂ કરવાની રહેશે.

(ઈ) જ્યાં સુધી જામીન અરજીઓ અને આદેશો અને જામીનની શરતોના ઉદ્ધંધનની વાત છે, જો અટકાયત કરાયેલ વ્યક્તિ જામીન પર હોય, જો જામીન અરજી અને જામીનના આદેશો, તેમાંની શરતો કોઈ મહત્વપૂર્ણ આધાર અથવા મહત્વપૂર્ણ સામગ્રીના સંદર્ભમાં હોય, તો તે સામગ્રી મૂકવી જોકે હંમેશા ફરજિયાત ન હોઈ શકે પરંતુ આવી જરૂરિયાત દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગો પર આધાર રાખે છે, જે અટકાયત અધિકારી અને પછીથી અદાલતોએ ખૂબ કાળજીપૂર્વક તપાસ કરવી જોઈએ કે શું તે સામગ્રીને કોઈપણ રીતે ન મૂકવાથી અટકાયતમાં પૂર્વગ્રહ થયો છે કે કેમ.જો કે, કોઈપણ અથવા તમામ ઉલ્લેખિત દસ્તાવેજો રજૂ કરવામાં નિષ્ફળતા અટકાયતના આદેશને અમાન્ય ઠેરવશે નહીં.

(એફ) જો અટકાયતના આદેશને પડકારવામાં આવે છે, તો અદાલતોએ પણ દરેક આધાર પર સ્વતંત્ર રીતે વિચારણા કરવી પડશે, જેથી દરેક આધાર પર ખાતરી કરી શકાય કે આદેશ અહીં ઉલ્લેખિત માર્ગદર્શિકાના સંદર્ભમાં ટકાઉ છે કે નહીં.

(જી) જો અટકાયત અધિકારી સમક્ષ અટકાયત અધિકારી દ્વારા કોઈ રજૂઆત કરવામાં આવે છે, તો તેને અટકાયત અધિકારી, સરકાર અથવા સલાહકાર બોર્ડને સંબોધવામાં આવે છે, પછી ભલે તે હકીકત કે જેને સંબોધવામાં આવે છે, તે સલાહકાર બોર્ડને કાગળો મોકલતા પહેલા યોગ્ય સરકાર દ્વારા શક્ય તેટલી વહેલી તકે વિચારણા થવી જોઈએ.જો યોગ્ય સરકાર અટકાયતના આદેશને રદ કરે છે અને અટકાયત કરાયેલા લોકોને મુક્ત કરવાનો નિર્દેશ આપે છે, તો કેસના દસ્તાવેજો સલાહકાર મંડળને મોકલવાનો કોઈ પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી.

(એચ) સરકાર અટકાયતના આદેશની તારીખથી ત્રણ અઠવાડિયાની અંદર, કાયદાની કલમ ૩ ની પેટા-કલમ (૩) હેઠળ આવા અધિકારી દ્વારા કરવામાં આવેલા કોઈપણ અહેવાલ સાથે અટકાયત દ્વારા કરવામાં આવેલી તમામ સામગ્રી, આધારો, રજૂઆત, જો કોઈ હોય તો તેની સાથે સલાહકાર મંડળ સમક્ષ આદેશ રજૂ કરશે.

(આઈ) સલાહકાર મંડળ અટકાયતના આદેશની પ્રાપ્તિની તારીખ જાહેર કરતા રેકૉર્ડ્સ અને અટકાયતની રજૂઆત સહિત અન્ય સામગ્રી જાળવશે.સલાહકાર મંડળ તેની સમક્ષ મૂકવામાં આવેલી તમામ સામગ્રીઓ પર વિચારણા કરશે, જેમાં અટકાયતમાં લેવાયેલ કોઈપણ

વ્યક્તિની રજૂઆત, જો જરૂરી હોય તો, તેને જરૂરી લાગે તેવી વધુ માહિતી માંગ્યા પછી, અને જો સંબંધિત વ્યક્તિ સાંભળવા ઈચ્છે તો, તેને વ્યક્તિગત રીતે સાંભળ્યા પછી અને પછી સંબંધિત વ્યક્તિની અટકાયતની તારીખથી સાત અઠવાડિયાની અંદર સરકારને તેનો અહેવાલ મોકલશે.

(જે) સલાહકાર મંડળ પાસેથી અહેવાલ પ્રાપ્ત થયા પછી, સરકાર કાયદાની કલમ ૧૨ હેઠળ સમર્થનનો કોઈ પણ આદેશ પસાર કરતા પહેલા અટકાયતમાં લેવાયેલ વ્યક્તિની રજૂઆત પર વિચારણા કરશે, જો તે પહેલાથી જ સલાહકાર મંડળ અથવા પેટા પ્રત્યાયોજિત સત્તામંડળ સમક્ષ સીધી રજૂ કરવામાં આવી હોય અથવા સલાહકાર મંડળનો અહેવાલ પછી પ્રાપ્ત થઈ હોય તેવા કારણોસર તેના દ્વારા વિચારણા કરવામાં ન આવી હોય તો.તેથી, તે ફરજિયાત છે કે યોગ્ય સરકાર પુષ્ટિનો અંતિમ આદેશ પસાર કરતા પહેલા કોઈપણ તબક્કે ઓછામાં ઓછી એક વાર અટકાયતની રજૂઆત પર વિચાર કરશે.

(કે) જો સમર્થનની પુષ્ટિ પહેલાં પ્રાપ્ત થાય, તો કલ્પનાના કોઈપણ તબક્કે આદેશ, અટકાયત આદેશની પુષ્ટિ પછી કરી શકાતો નથી.તે કાયદા અને પ્રક્રિયા અનુસાર કોઈ વિચારણા સમાન નથી.

(એલ) જો સલાહકાર મંડળે સંબંધિત વ્યક્તિની અટકાયત માટે પૂરતું કારણ હોવાનું જણાવતો અહેવાલ મોકલ્યો હોય, તો સરકાર ઉપરોક્ત આદેશની પુષ્ટિ કરી શકે છે અથવા તેને રદ કરી શકે છે.જો અહેવાલ કહે છે કે અટકાયત માટે કોઈ પૂરતું કારણ નથી, તો સરકાર અટકાયતના આદેશને રદ કરશે અને વ્યક્તિને મુક્ત કરાવશે.આવા અટકાયતના આદેશના આધારે આવી વ્યક્તિને કોઈ પણ કારણોસર અટકાયતમાં લેવાની કોઈ વિવેકબુદ્ધિ નથી.

(એમ) જો કલમ ૧૨ હેઠળ અથવા કેસ હોય તે મુજબ કલમ ૧૫ હેઠળ આદેશ રદ કરવામાં આવે, અથવા આદેશ હેઠળ અટકાયતનો સમયગાળો અટકાયત દ્વારા સંપૂર્ણ રીતે પસાર કરવામાં આવે, તો આવી સ્થિતિમાં અટકાયત કરનાર અધિકારી આવી વ્યક્તિને અટકાયતમાંથી મુક્ત કરશે.વધુમાં અટકાયત અધિકારી એ જ આધારો પર કોઈ વિસ્તૃત અથવા વધુ અટકાયતનો આદેશ પસાર કરશે નહીં.જો કે, જો અટકાયતનો કોઈ અનુગામી આદેશ પસાર કરવો હોય, તો તે ફરીથી પ્રક્રિયાનું પાલન કર્યા પછી નવા આધારો પર અલગ આદેશ દ્વારા હશે, પરંતુ તે આધારો પર નહીં કે જેના પર અગાઉનો આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.

(એન) જાહેર હિતમાં કાયદાની કલમ ૯ (૨) હેઠળ અટકાયત અધિકારી દ્વારા વિશેષાધિકારનો દાવો અર્થપૂર્ણ હોવો જોઈએ અને આંખ ધોવા અથવા માત્ર યાંત્રિક કવાયત નહીં.કાયદાની કલમ ૯ (૨) હેઠળ વિશેષાધિકારના દાવાની આ યાંત્રિક કવાયત છે જે અદાલતને અટકાયતના આદેશોને રદ કરવા માટે મજબૂર કરે છે.

(ઓ) અટકાયત અધિકારી સમક્ષ અટકાયત સંબંધિત તમામ સંબંધિત તથ્યોની સાચી, સંપૂર્ણ અને સાચી જાહેરાત કરવી પ્રાયોજક અધિકારી તરફથી ફરજિયાત છે.જો અટકાયત કરાયેલ વ્યક્તિને કોઈ પણ કેસમાં નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો હોય, તો પ્રાયોજક સત્તામંડળે સક્ષમ અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને આદેશની નકલ સાથે આવી હકીકત અટકાયત સત્તામંડળના ધ્યાનમાં લાવવાની ફરજ છે.ઘણી બાબતોમાં અટકાયતના આદેશોને માત્ર આ જ આધાર પર રદ કરવામાં આવે છે કારણ કે સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા સતત એવું માનવામાં આવે છે કે અટકાયત કરનારને તેની સામેના કેટલાક ફોજદારી કેસોમાં નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો છે તે મહત્વપૂર્ણ હકીકતને અટકાવવાથી અટકાયત અધિકારી દ્વારા આ હકીકત પર ધ્યાન આપવામાં નહીં આવે અને તે અટકાયતના આદેશને દૂષિત કરશે.રાજ્ય સરકાર અને અટકાયત સત્તામંડળનું ધ્યાન એ. આઈ. આર. ૧૯૮૯ એસ. સી. ૧૮૮૧માં

નોંધાયેલા (૧) રમેશ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય, અને (૨) ધરમદાસ શામલાલ અગ્રવાલ વિરુદ્ધ પોલીસ કમિશનર અને બીજા, જજમેન્ટ્સ ટુડે ૧૯૮૯ (૧) એસ. સી. ૫૮૦માં નોંધાયેલા સુપ્રીમ કોર્ટના બે નિર્ણયો તરફ દોરવામાં આવ્યું છે.[જુઓ શ્રીમતી જયમ્મા વિરુદ્ધ પોલીસ કમિશનર તારીખ ૦૮/૦૩/૨૦૧૯].

(પી) જો કે ફોજદારી કેસના સંદર્ભમાં પહેલેથી જ કસ્ટડીમાં રહેલા વ્યક્તિના સંબંધમાં અટકાયતનો આદેશ પસાર કરવા માટે કાયદામાં કોઈ પ્રતિબંધ નથી, તેમ છતાં અટકાયતનો આદેશ પસાર કરતી સત્તાધિકારી સમક્ષ નક્કર સામગ્રી હોવી આવશ્યક છે કે તેને જામીન પર મુક્ત કરવાની સંભાવના છે.અમે એવું એટલા માટે કહી રહ્યા છીએ કારણ કે જો અટકાયતના આદેશને પડકારવામાં આવે તો અટકાયત અધિકારીએ કોર્ટને નીચેની હકીકતોને સંતોષવી પડશે:

(૧) સત્તાધિકારી એ હકીકતથી સંપૂર્ણપણે વાકેફ હતા કે અટકાયત કરાયેલ વ્યક્તિ વાસ્તવમાં કસ્ટડીમાં હતો.

(૨) આ સત્તામંડળ સમક્ષ એવી વિશ્વસનીય સામગ્રી હતી જેના આધારે તેમની પાસે એવું માનવા માટે કારણો હોઈ શકે કે તેમની જામીન

પર મુક્તિની વાસ્તવિક સંભાવના છે અને વધુ મુક્ત થયા પછી તેઓ કદાચ એવી પ્રવૃત્તિઓમાં સામેલ થશે જે જાહેર વ્યવસ્થા માટે પૂર્વગ્રહયુક્ત છે.

(૩) ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને સત્તામંડળે તેને આવી પ્રવૃત્તિઓમાં સામેલ થતા અટકાવવાનું જરૂરી માન્યું હતું અને તેથી અટકાયતનો આદેશ જરૂરી હતો.

જો આમાંથી કોઈ પણ હકીકત અસ્તિત્વમાં ન હોય તો અટકાયતનો આદેશ દૂષિત થઈ જશે.

૨૬. રજિસ્ટ્રીને આ ચુકાદાને નીચેના અધિકારીઓને પ્રસારિત કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો છે:

(૧) મુખ્ય સચિવ, ગૃહ વિભાગ, ગુજરાત રાજ્ય.

(૨) મુખ્ય સચિવ, મહેસૂલ વિભાગ, ગુજરાત રાજ્ય (જે બદલામાં આ ચુકાદો તમામ જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ/કમિશનરોને પ્રસારિત કરશે જેઓ પી. એ. એસ. એ. અધિનિયમની કલમ ૩ (૨) હેઠળ નિવારક અટકાયતના આદેશો પસાર કરવા માટે અધિકૃત છે).

(મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ વિક્રમ નાથ, સીજે)

(ન્યાયમૂર્તિ જે. બી. પારડીવાલા)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.